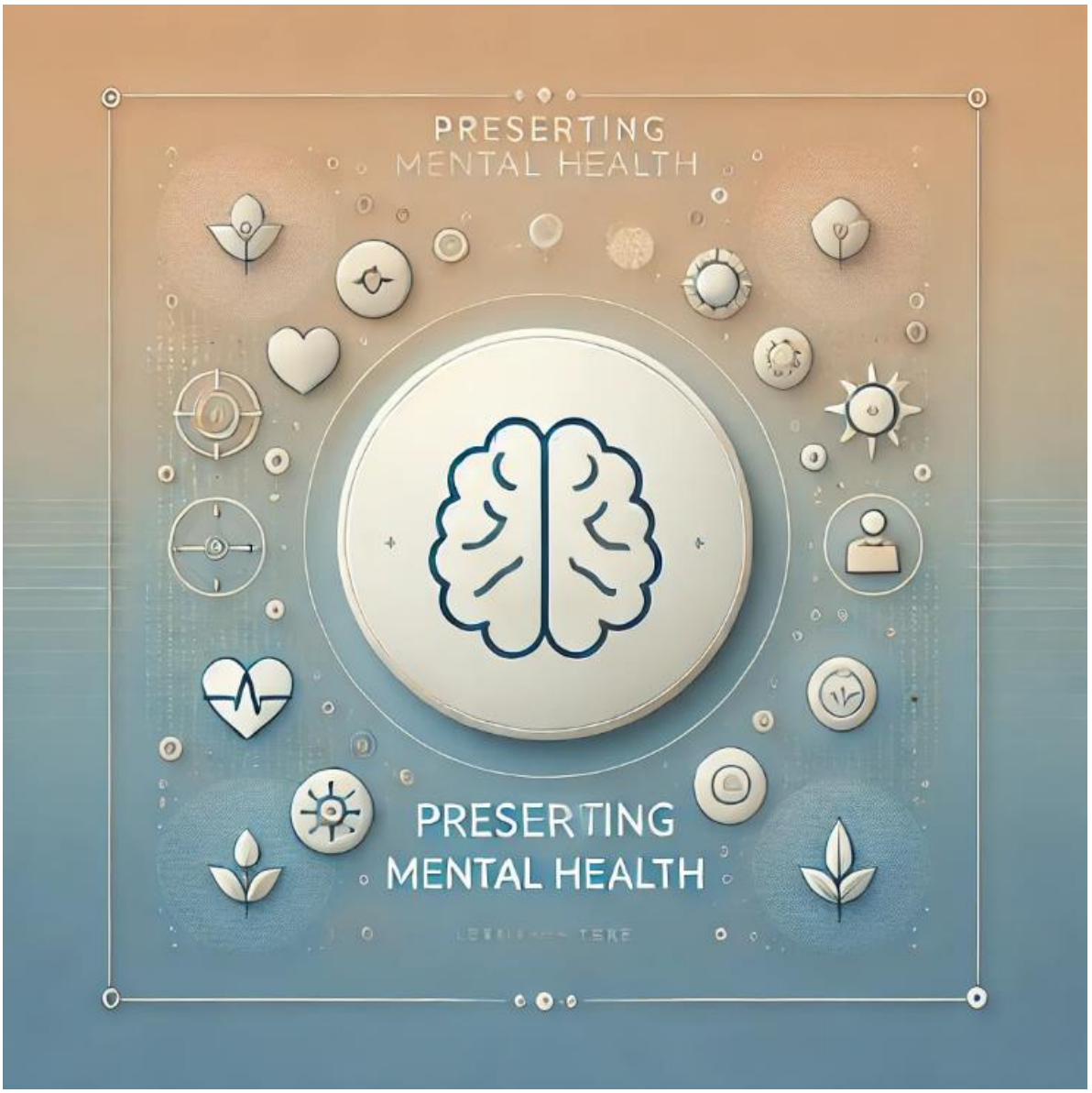
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ: ТУРБУЄМОСЬ ПРО СЬОГОДЕННЯ - ПЛЕКАЄМО МАЙБУТНЄ:

збірник наукових праць учасників круглого столу

КИЇВ-2024

УДК 159.9 (043.2)
ББК 88.4я43
З 41

Рецензенти:

Андрущенко Т.В. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри психології, Факультет психології УДУ імені Михайла Драгоманова;

Мозгова Г.П. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психосоматики та психології здоров'я, Факультет психології УДУ імені Михайла Драгоманова.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 5 від 30 жовтня 2024 р.).

Збереження психічного здоров'я особистості: турбуємось про сьогодення – плекаємо майбутнє: збірник наукових праць учасників міжвузівського круглого столу (21 жовтня 2024 року, м.Київ) [Електронне видання] / Ред. колегія: Вольнова Л.М. – Київ, 2024. – 400 с.

Збірник містить тези доповідей учасників круглого столу та охоплює проблемні питання, що стосуються: особливостей професійної діяльності психолога у різних сферах та з різними групами клієнтів щодо збереження психічного здоров'я, актуальних проблеми соціалізації особистості у воєнний час, особливостей психологічної реабілітації, адаптації та психокорекції особистості в умовах війни, емоційного вигорання спеціалістів допоміжних професій та шляхів його подолання, особливостей комунікації у професійній діяльності психолога, психологічних особливостей спілкування в інформаційному просторі, психологічних механізмів становлення цінностей особистості, психологічної допомоги особистості в конфліктних ситуаціях, професійного благополуччя як ресурсу психічного здоров'я особистості.

© Колектив авторів, 2024
© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Кайданович Лілія Едуардівна,
студентка 2 курсу магістратури,
освітня програма «Психологія консультування»,
УДУ імені Михайла Драгоманова

Гоголь Оксана Василівна,
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та консультативної психології,
УДУ імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Актуальність проблеми. Нові виклики, які постали перед Україною (COVID-19, війна, велика кількість евакуйованих і переміщених людей та ін.) посилили інтерес до зростаючої особистості, її готовності реагувати на нові виклити і жити в змінюваних умовах. Особливо важливим, в цьому контексті вважається юнацький вік. Цей життєвий етап характеризується інтенсивним процесом розвитку та становлення особистісних якостей, що стає предметом активних досліджень у різних наукових галузях, зокрема психології та педагогіці. Юнацький вік розглядається як важливий період становлення індивіда, оскільки саме в цей час відбувається активне формування світогляду, зокрема системи уявлень про навколишній світ, суспільне життя, моральні принципи та місце людини в цьому світі та особистісне самовизначення, що забезпечує успішну самореалізацію в наступному віковому періоді.

Світогляд, який формується в юнацькому віці, має ключове значення для подальшого життєвого шляху особистості. Він включає в себе ставлення до суспільних процесів, погляди на моральні цінності, а також розуміння особистої ролі в житті. Юнацький світогляд визначає не тільки життєві орієнтири, але й поведінкові моделі, які молода людина реалізує у своїй взаємодії з іншими. Саме тому психологи звертають особливу увагу на те, що міжособистісні відносини в цей період є відображенням внутрішніх якостей особистості та впливають на її подальший розвиток.

Вивчаючи структуру й динаміку відносин у юнацькому віці, фахівці приходять до висновку, що вони відіграють важливу роль у формуванні життєвих цінностей і поведінкових стратегій. Відносини між людьми стають тим полем, де проявляються ключові риси характеру особистості, її ставлення до інших, до себе та до світу загалом. Саме через взаємодію з іншими

особистість усвідомлює власну роль у суспільстві та формує свої суб'єктивні оцінки життєвих явищ.

Ступінь розроблення проблеми. Дослідженням проблематики розвитку особистості в юнацькому віці займалася ціла низка науковців. Серед них можна виділити таких дослідників, як Л.М. Карамушка, Р.Л. Кричевський, І.Н. Логвінов, П.В. Лушин, Н.В. Мараховська, Л.І. Уманський, О.С. Чернишов та інші. Їх дослідження дали можливість краще зрозуміти сутність процесів, що відбуваються на етапі юнацького становлення особистості, особливо в контексті навчальної та професійної діяльності. Варто також зазначити, що дослідження міжособистісних взаємин у студентських колективах було предметом вивчення багатьох науковців, серед яких Т.В. Бендас, О.М. Дубовська, А.М. Марченко, С.Б. Кузікова, А.І. Курицi та інші.

Особлива увага в зазначених дослідженнях відводиться проблемі комунікативних бар'єрів, які можуть виникати у студентських групах під час взаємодії між однолітками та викладачами. Цю проблему досліджували Л. Худорошко, Н. Яковлєва та інші. Вони підкреслюють, що ефективна комунікація є основою здорового функціонування студентських колективів і сприяє гармонійному розвитку особистості кожного з учасників.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на значну кількість досліджень, тема міжособистісних відносин та комунікативних бар'єрів у юнацькому віці залишається недостатньо розробленою. Це створює потребу у подальших наукових пошуках і практичних підходах для вирішення цих питань. Особливу увагу слід звернути на розробку програм психологічної допомоги, спрямованих на оптимізацію міжособистісної взаємодії у студентському середовищі.[1] Потреба в таких програмах виникає у зв'язку з тим, що успішне спілкування в студентському колективі безпосередньо впливає на навчальні результати та загальний рівень соціальної адаптації.

У наукових колах також обговорюється важливість створення умов для розвитку особистісного потенціалу студентів. Ця проблема набуває особливої актуальності на тлі сучасних тенденцій, пов'язаних із зміною ціннісних орієнтацій молоді.[2] У зв'язку з цим зростає необхідність розуміти нові виклики, з якими стикаються студентські колективи, та шукати ефективні шляхи їх подолання.

Аналіз літературних джерел, присвячених психологічним особливостям міжособистісної взаємодії у юнацькому віці, дозволяє виокремити низку заходів, які можуть допомогти молоді краще усвідомлювати та долати комунікативні бар'єри. Серед таких заходів можна відзначити:

- вивчення психологічних особливостей міжособистісних взаємин в

юнацькому віці на спеціалізованих тренінгах, спрямованих на розвиток комунікативних навичок та вміння долати бар'єри у спілкуванні;

- організацію лекцій і семінарів, на яких обговорюються питання психологічних особливостей взаємодії у юнацькому віці;
- залучення молоді до участі в дискусіях і групових обговореннях, що дозволяє студентам краще зрозуміти сутність комунікативних проблем і шляхи їх подолання.

Усі ці заходи спрямовані на те, щоб допомогти студентам не тільки зрозуміти власні проблеми у спілкуванні, але й знайти ефективні стратегії для їх вирішення. Це сприятиме гармонійному розвитку особистості в умовах студентського колективу та допоможе молодим людям краще адаптуватися до викликів сучасного життя.

Висновки. В юнацькому віці особистість зазнає суттєвих змін, що зумовлено переходом до нового соціального середовища, наприклад, вступом до закладу вищої освіти або початком професійної діяльності. Цей період характеризується потребою у прийнятті самостійних рішень та формуванні життєвих планів. Людина переходить від пасивного спостереження за навколишнім світом до його активного перетворення, що включає самоствердження у професійній та соціальній сфері.

Міжособистісні відносини, які формуються у цей період, є результатом комунікативної активності та відображають внутрішню систему взаємодії між людьми. Ці відносини можна розглядати як основу для розвитку особистості у процесі спілкування, оскільки саме через них молода людина формує своє розуміння світу і місця в ньому.

Список використаних джерел

1. Михайлишин У. Б. Вплив міжособистісних відносин на формування адиктивної поведінки у юнацькому віці. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. – 2020. – № 3(1). – С. 165-183.

2. Куриця А.І. Юність як сприятливий період для розвитку лідерських якостей. *Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць.* / Кам'янець-Подільського державного ун-ту ім. Івана Огієнка, Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010.– Вип. 8 – С.565–572.